

Sfântul Grigorie Decapolitul

Cuvânt despre minunata convertire a unui sarazin

Tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Traducere de Laura Enache
din limba greacă veche

DOXOLOGIA
Iași, 2012

I. VIATA CUVIOSULUI GRIGORIE DECAPOLITUL¹

1. Primii ani.

Intrarea în viața monahală

Epoca în care a trăit Sfântul Grigorie Decapolitul, începutul secolului al IX-lea, este profund marcată de controversa și prigoana iconoclastă. O perioadă în care Biserica a avut iarăși parte de mult zăbucium și multă tulburare. Sfinții erau prigoniți, chinuți și mutilați în închisori, trăind ascunși, refugiați în munți, plini de nesiguranță și pericole neașteptate fie din partea stăpânirii, fie din partea piraților slavi sau arabi care cotopeau zonele de graniță ale Imperiului Bizantin, mai puțin apărate. Era o perioadă de confuzie, de spaimă și haos: Sfântul Teodor Studitul plecat în exil, Sfântul Simeon

¹ Ghiorghios Valsamis, *Temeiuri istorice în Viața Cuviosului Grigorie Decapolitul*, text tradus și adaptat după un articol preluat de pe www.myriobiblos.gr

închis în temniță, Sfântul Grigorie Decapolitul pribegind din loc în loc, „fără însemne și peceți împărătești.” *Viața Sfântului Grigorie Decapolitul* este un episod important de istorie bizantină deoarece fiind, scrisă de un monah contemporan cu evenimentele și martor direct la ele, Ignatie Diaconul, lucrarea oferă amănunte prețioase legate de aceste evenimente, chiar dacă autorul ei rămâne fidel orientării lui moderate, de mijloc. Astfel, *Viața Sfântului Grigorie* are și o inestimabilă valoare documentară.

În acord cu datele pe care ni le prezintă *Viața Cuviosului*², Sfântul Grigorie s-a născut în jurul anilor 795-800 în Irinopolis, cetatea isauriană a Decapolei. Provenea dintr-o familie săracă. Tatăl se numea Serghie, iar mama lui, Maria.

² *Viața Sfântului Grigorie Decapolitul*, scrisă de Ignatie Diaconul, contemporan al Sfântului Grigorie, reprodusă în F. Dvornik, *La vie de Saint Grégoire Décapolite et les Slaves macédoniens au IXe siècle*, Paris 1926, pp. 45-76. V. BHG, Bruxelles, 1957 (3), 711.

A avut un singur frate despre care cunoaștem doar că a urmat și el viața monahală. Cea dintâi călăuză duhovnicească în primii ani ai copilăriei i-a fost propria mamă care era foarte credincioasă, spre deosebire de tatăl său. Când Sfântul Grigorie a împlinit vârsta de opt ani, ea s-a îngrijit să îl trimită la gramatici pentru a dobândi o educație elementară. Sfântul Grigorie nu a urmat studii mai înalte dar s-a dăruit cu toată râvna unei vieți de preaslăvire a lui Dumnezeu și unei asceze neîntrerupte. A deprins numeroase îndeletniciri ale lucrului de mână, deși nu cunoaștem cu exactitate care anume; acestea însă i-au dat posibilitatea de a se îngriji de trebuințele lui și ale părinților.

Mai târziu, părinții lui au încercat să îl căsătorească și l-au trimis să pregătească cele necesare. Sfântul Grigorie le-a zădărnicit planurile, fugind la un egumen din Decapole, care se afla puțin mai departe de eparhia lui, în ținuturile din vecinătate, datorită prigoanei din pricina iconomahilor. Duhovnicul său l-a îndemnat să devină monah și l-a

îndemnat spre o mănăstire din apropiere³. Tatăl său muri curând iar mama sa îl căuta pentru al convinge să își continue viața călugărească în apropierea fratelui său, monah și el. Sfântul Grigorie a plecat la mănăstire la poavața

³ Perioada în care Sf. Grigorie s-a hotărât să îmbrățișeze viața monahală corespunde cu începutul celei de-a doua etape a iconoclastului. Chiar duhovnicul care l-a sfătuit să devină monah trăia retras în munți „din pricina împânzirii răutății ereziei”. Cei care situează adolescența Sfântului Grigorie în timpul domniei lui Nichifor I (802-811) – deci și nașterea Sfântului între 780-790 -, nu au dovezi întemeiate, fiindcă izvoarele nu menționează nimic cu privire la caracterul iconomah al politicii bisericești a lui Nichifor I. Toate izvoarele vorbesc despre „cugetul desăvârșit ortodox al lui Nichifor I.” (v. Teodor Studitul PG 99, 1660B). Așadar, confruntarea cu iconomahia, în acord cu izvoarele istorice, trebuie să fie raportată la împăratul Leon al V-lea Armeanul (sau Isaurul), 813-820, care a convocat sinodul iconoclast la Sfânta Sofia, puțin după Paștele anului 815, unde l-a caterisit pe patriarhul ortodox Nichifor și l-a urcat pe scaunul patriarhal pe Teodot Melisino, la 1 aprilie 815. Prin urmare, Sfântul Grigorie Decapolitul s-a hotărât să se dedice vieții monahale în jurul anului 815 și probabil avea aproximativ 17 ani.

mamei, dar acolo a fost pedepsit cu cruzime și prigonit de egumen, fiindcă a muștrat cu îndrăzneală, în fața celorlalți monahi, orientările iconoclaste ale acestuia. S-a refugiat la mănăstirea Sfântului Simeon, arhimandritul mănăstirilor din Decapole. Sfântul Simeon a devenit părintele său duhovnicesc. Paisprezece ani s-a nevoit în mănăstirea lui, adică aproximativ până prin anul 830, după care s-a retras într-o peșteră săpată într-o stâncă aflată într-un loc atât de prăpăstios, „încât oricine s-ar fi cutremurat de tulburare văzând că trăia rupt cu totul de lume și slujind numai și numai lui Dumnezeu.” Pe toată durata rămânerii lui aici, a dorit să îl vadă pe fratele său dar nu a reușit și aceasta fiind și ultima oară când se menționează persoana fratelui său, aflat încă în viață, în vreme ce mama lui probabil că deja murise.

2. Din Decapole la Roma

În jurul anului 832, și-a întrerupt nevoița pustnicească și s-a îndreptat